

RESSENYA A ALEXANDRE FONT JAUME, GABRIEL ENSENYAT PUJOL, ÀNGELA MARTÍ BORRÀS, MIREIA MULET MAS, JOSEP CAMPILLO GALMÉS (EDS): JOAN BAPTISTA BINIMELIS: *SOBRE ELS VICIS DE LES DONES I EL SEU TARANNÀ VARIABLE. CATÀLEG DE DONES ESPECIALMENT SÀVIES*, PALMA, LLEONARD MUNTANER, EDITOR (COL·LECCIÓ L'ARJAU, 36), 2014, 349 pp., ISBN: 978-84-16116-16-4.

REVIEW TO ALEXANDRE FONT JAUME, GABRIEL ENSENYAT PUJOL, ÀNGELA MARTÍ BORRÀS, MIREIA MULET MAS, JOSEP CAMPILLO GALMÉS (EDS): JOAN BAPTISTA BINIMELIS: *SOBRE ELS VICIS DE LES DONES I EL SEU TARANNÀ VARIABLE. CATÀLEG DE DONES ESPECIALMENT SÀVIES*, PALMA, LLEONARD MUNTANER, EDITOR (COL·LECCIÓ L'ARJAU, 36), 2014, 349 pp., ISBN: 978-84-16116-16-4.

JOAN-ANTONI MESQUIDA CANTALLOPS
j.mesquida@uib.cat

Universitat de les Illes Balears

Una de les circumstàncies que donaren lloc a l'encunyació de l'etiqueta, avui dia ja superada, de «Decadència» que s'aplicava al període que definia la cultura literària catalana entre els segles XVI-XVIII va estar lligada al fet que moltes obres romangueren inèdites. En una època en què la impremta havia revolucionat la transmissió i la difusió de qualsevol mena de text escrit, el fet de gaudir o no de l'honor de les premses condicionava molt la sort de l'obra (i, per descomptat, de l'autor), de manera que aquells textos que continuaren difonent-se a través del manuscrit quedaren relegats a una posició marginal. I el destí d'altres, simplement, consistí a romandre inèdits per espai de segles.

Ressenya a Alexandre Font Jaume, Gabriel Ensenyat Pujol, Àngela Martí Borràs, Mireia Mulet Mas, Josep Campillo Galmés (eds): Joan Baptista Binimelis: *Sobre els vicis de les dones i el seu tarannà variable. Catàleg de dones especialment sàvies*, Palma, Lleonard Muntaner, 2014

Aquesta circumstància afectà de ple el conjunt de l'obra de Binimelis. La seva *Història General del Regne de Mallorca*, redactada originàriament en català (1593), no fou publicada fins al segle XX, malgrat que l'autor mateix en va fer una versió castellana el 1601, confiant, possiblement, que l'obra pogués ésser impresa. Fou debades. Un seguit de raons, comentades fa anys per un dels editors del text que ressenyam (G. Ensenyat), expliquen que els jurats de la ciutat de Mallorca, que havien comanat a Binimelis la confecció d'aquesta *Història*, la primera sobre el regne mallorquí, deixassin el text en l'oblit, el qual no només romangué inèdit durant els segles següents sinó que patí el vituperi per part dels qui s'hi acostaren.

Això no obstant, Binimelis fou un escriptor força prolífic, autor d'altres obres de contingut mèdic, científic, matemàtic, astronòmic o, fins i tot, més politicohistòric (la precedència de la monarquia hispànica sobre la francesa), sense oblidar que també cal·ligràfià mapes, dissenyà torres de defensa, etc. En definitiva, una figura important de la cultura humanista, no sols mallorquina sinó, en conjunt, de la catalana. I, com altres casos, poc coneguda i, en conseqüència, també poc valorada. De bell nou, hem de recórrer a l'explicació ja apuntada: la seva obra va romandre inèdita, desconeguda i, en part, perduda.

Vet ací que ara un equip integrat per Alexandre Font, Gabriel Ensenyat, Àngela Martí, Mireia Mulet i Josep Campillo ens posen a l'abast un dels textos de Binimelis del qual hom no en tenia notícia. De fet fou Ensenyat qui el 2005 donà a conèixer el manuscrit que conté el text, ensems amb altres escrits binimelians, cosa que va significar que el grup de treball que ara l'ha editat es posàs a la feina. S'explica perfectament que la tasca s'hagi dut a terme en equip, ja que l'obra és en llatí i conté un nombre ingent de citacions, que els editors, pacientment, han anat contrastant. El resultat n'és una edició excel·lent, de la qual tot seguit volem remarcar els aspectes fonamentals.

Els textos editats són dos, independents en el manuscrit. Un és de caràcter obertament misogin, titulat *Sobre els vicis de les dones i el seu tarannà variable*. L'altre, per contra, constitueix un *Catàleg de dones especialment sàvies*, que, com n'indica el títol, fa una relació de dones il·lustres, reals o extretes de la mitologia clàssica. En definitiva, ens trobam davant un autor que, per una banda, blasma la figura femenina i, per un altre costat, en fa una lloança. No és res estrany ja que, com és conegut, a tota la literatura precedent que tracta sobre la dona, al costat de la tradicional (i majoritària) misogínia podem observar l'actitud contrària, a vegades en un mateix autor i, fins i tot, en una mateixa obra (per exemple, Bernat Metge, en el cas de les nostres lletres). Binimelis, en definitiva, esdevé una bona mostra de la «querella» que sobre la dona féu córrer rius de tinta al llarg de l'Edat Mitjana i el segle XVI.

Gabriel Ensenyat, després d'exposar els trets biogràfics de Binimelis (que enriqueix amb algunes informacions noves fruit de la recerca arxivística), sintetitza el debat pro i antifeminista que existí al llarg del període medieval, estudi que completa Alexandre Font en relació amb el segle XVI. I enriqueix la seva exposició comentant la font en què es basà Binimelis a l'hora de compondre el tractat misogin: els textos jurídics de Tiraquellus, eminent jurista francès de la primera meitat de la setzena

Ressenya a Alexandre Font Jaume, Gabriel Ensenyat Pujol, Àngela Martí Borràs, Mireia Mulet Mas, Josep Campillo Galmés (eds): Joan Baptista Binimelis: *Sobre els vicis de les dones i el seu tarannà variable. Catàleg de dones especialment sàvies*, Palma, Lleonard Muntaner, 2014

centúria. Binimelis en «plagià» els seus arguments i els ordenà de la manera que li semblà convenient, retocant-ne només alguns aspectes concrets. Potser, per això, es tractà d'un «divertimento» de joventut. De fet, entre la redacció figura una data (16 d'octubre de 1568), que no correspon a l'acabament de l'obra, però sí al temps en què Binimelis estudiava Medicina a València.

Després d'aquesta introducció figura la transcripció dels dos textos, la del primer feta per Gabriel Ensenyat, Àngela Martí i Mireia Mulet, i la del segon per Josep Campillo, Àngela Martí i Mireia Mulet. La tasca d'edició mereix ser destacada de manera especial, ja que la feina feta ha estat immensa. Els editors han contrastat totes i cada una de les citacions que apareixen a l'obra (i n'han trobat d'altres no especificades per Binimelis), cosa que dóna lloc a més de mil notes a peu de plana, corresponents a un nombre ingent d'obres pertanyents a un nombre igualment ingent d'autors, clàssics i medievals. Una feina, en definitiva, molt lloable i meritòria.

Tot seguit, l'edició incorpora un índex general d'autors, obres i passatges citats i, finalment, l'edició crítica dels dos textos llatins. Uns textos, per cert, que si els llegim en la llengua llatina original podem observar que no resulten gens fàcils d'entendre, cosa que atorga un major mèrit a la traducció.

En conjunt, ens trobam amb una edició molt treballada, diríem que amb una professionalitat absoluta, en què els editors no han estalviat temps ni esforços per tal d'oferir un producte final elegant i erudit, impecablement treballat i resolt, d'una manera que hem de qualificar de modèlica.